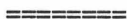

TERZIJDE

TOAST CANNIBALE OP EEN GROEN(TE)BED

Het Zuidelijk Toneel speelt abel

Beschaving is vernis, is laag op laag vernis. Maar verandert dat wat aan de mens ? Op het eerste gezicht valt er in elk geval niets te merken. Natuurlijk niet : vernis is transparant. Zo ook het decor voor de *Abele Spelen* anno 1993 : een ijlgroene, burchachtige constructie die imposant optorent vooraan de zaal, maar zo doorzichtig is als wat. Daarvoor : vijf beschaafde en zo te zien belangrijke heren : sober maatpak, kopje koffie, makkelijke stoel, pen en papier, gedistingeerde camaraderie als bindmiddel.

Al meteen vertonen zich voor het publiek de eerste barstjes : chaotisch gewauwel, een stupide veldkijker, het obligate mopje ('gehuchterheid' als synoniem voor 'dorperheid'), een bravourenummertje travestie...

Dan gooien de heren zich op de *seer ghenoechlike ende amoroeze historie vanden eedele Lantsloet en die scone Sandrijn* die ze meteen in de tuin der lusten catapulteren. Gedaan distinctie, gedaan hoofsheid, maar mannen onderen die zich uitleven in hun eigen sexuele en agressieve fantasieën. Waar een ongelovig publiek mee geconfronteerd wordt is een wervelende reeks rauwe hoogstandjes en beestachtigheden die elkaar uiterst snel opvolgen, of zich op twee verschillende vlakken afspelen. De emoties van de toeschouwers worden heen en weer geslingerd tussen angst voor de agressor en mededogen voor het slachtoffer, tussen verwarring en lach. Een lach die meestal in je keel besterft. Zo intens wordt er met driften gespeeld, zo herkenbaar mensachtig, dat je je beschaamd voelt te moeten lachen. Wat valt er eigenlijk te lachen ?

Het bestiarium van de mensheid wordt je op een dienblad aangeboden met een niet te evenaren vakmanschap. Perfect toneelwerk dat elke kronkel van het menselijke lichaam uitprobeert, dat elke toonhoogte van de stem test, totaaltheater met acteurs die zichzelf binnenste buiten keren. En dat er zich uiteindelijk één plechtig van de beschaving stript is niet mis te verstaan. Vijf acteurs, geen vrouwen. Terecht : die toegeving aan de realiteit zou je er als toeschouwer echt niet meer bij kunnen nemen. Dora van der Groen heeft de grens nog net gelegd. Zo kan het nog : mannen onder elkaar, die willen wel eens wat...

Abele spelen door Het Zuidelijk Toneel. Op de foto : Frank Focketyn (Foto : J.P. Stoop)

Ondertussen zijn de *Abele Spelen* minder ver dan je zou vermoeden. Integendeel : de dialogen worden volledig gevoerd in het Middelnederlands, de voorbereide toeschouwer kan perfect versproza en intrige van *Lanceloet van Denemerken* volgen vanaf het verstolen afspraakje in de kasteeltuinen en het vuige plan van een standsbewuste moeder, over de verkrachting in het prinselijke ledikant tot de eind-goed-al-goed scène in Afrika, al lijkt de Afrikaanse ridder nauwelijks een betere partij dan de edele Lanceloet. Lanceloet, wiens hart en lijf intussen — letterlijk — breken van verdriet en spijt. Zonder merkbare overgangen schuiven daar doorheen stukken uit *Esmoreit* (de bevalling, de sterrenwichelaar, de vondeling) en uit *Gloriant* (de trouwpartij). Het wat aparte *Vanden winter ende vanden somer* wordt gebruikt als zoomlint : Vanden winter dient als familienaam en op vragen naar de tijd wordt er steevast van het horloge (!) afgelezen dat wat dan ook vanden somer te gebeuren staat.

Er wordt ook duchtig geput uit de Middeleeuwse theatertechniek : de tot burchttorens omgevormde kleedhokjes rechts en links op het podium lijken op de *huzekens* uit het kerkdrama, een takelsysteem brengt niet een engel, maar wel een sluier voor de bruid aan, de *hellemond* — correct vooraan links in het podium aangebracht — spuwt vuurtongen en de allegorie van de waanzin sluit het stuk passend af. De *sotternieën* die op elk abel spel volgden werden door Dora van der Groen zorgvuldig geïncorporeerd in het tragedie-kluwen : de dubbelzinnigheden, o.a. met 'geslacht', de grove humor met bananen als sexapparaten, de *hier vechten si-scènes*, de schetenartiest. Ook de nar op de affiche hoort hier thuis.

Maar het blijkt net zo goed versplinterend post-modern theater te zijn met het *choquante* van dada, met flitsen absurdisme, met lawaai van straaljagers die de geluidsmuur beklimmen, met een *moëddzin* die de gelovigen oproept tot gebed en alzo subtiel Damascus (*Esmoreit*) suggereert, met hooligans, met betogingen uit het vormingstoneel, met tapdans en clownerieën, met een schitterend mime-nummer van de charmezanger...

Wat je in anderhalf uur non-stop krijgt is een doorsnee van zes eeuwen mensdom : een hap mens, een kijk in de beerput, veel destructie en weinig tederheid. En al is die er wel, ze haalt het niet. Het recept is klaar : neem de *Abele Spelen*, ontbeen ze, kneed het lillende vlees tot een bloederige klomp en presenteer met rauwkost. Het schokt je emoties tot in de hoogste graad. Vandaar dat je na het applaus als toeschouwer eerder de zaal uit tuimelt dan stapt. Het Zuidelijk Toneel en Dora van der Groen : niets menselijks is hen vreemd.

Patrick VANLEENE